

DE VLAAMSE MINISTER VAN ECONOMIE, INNOVATIE, WERK, SOCIALE ECONOMIE EN LANDBOUW

NOTA AAN DE VLAAMSE REGERING

- Betreft:**
- **Ontwerp besluit van de Vlaamse Regering tot wijziging van artikel 8 van het koninklijk besluit van 12 december 2001 betreffende dienstencheques**
  - **Definitieve goedkeuring**

Samenvatting

In Vlaanderen zijn er 1060 dienstencheque-ondernemingen, goed voor de tewerkstelling van 127.000 werknemers en meer dan 750.000 dienstenchequegebruikers.

De sector kwam de afgelopen jaren onder druk te staan door onder meer de coronacrisis en de inflatie. Uit een analyse van de werkgeversorganisaties en Graydon Credit Safe blijkt dat de rentabiliteit van de bedrijven binnen de sector in de periode 2016-2021 is gehalveerd. Ook het aantal verlieslatende bedrijven zit in stijgende lijn.

Vanwege de toenemende verlieslatendheid zien we een grootschalige fusieoperatie waarbij kleinere bedrijven ertoe gedwongen worden zich te laten overnemen door grotere concurrenten. Toch blijkt dat, in vergelijking met de Vlaamse bedrijvenpopulatie en ondanks deze fusieoperatie, dubbel zoveel dienstencheque-ondernemingen niet schokbestendig zijn.

Met dit voorontwerp van besluit willen we de dienstenchequesector een financiële injectie geven en de bedrijven rendabel houden. Daarnaast is een decreet in voorbereiding dat nieuwe maatregelen neemt ter bevordering van het welzijn van de werknemers in deze sector (VR 2023 1310 DOC. 1311). Hiertoe voorzien we in een tijdelijke verhoging van de inruilwaarde met 3,20 euro voor de periode van 1 oktober tot en met 30 november 2023.

1. SITUERING

A. BELEIDSVELD/BELEIDSDOELSTELLING

Beleidsdomein: Werk en Sociale Economie

Beleidsveld: tewerkstellingsbeleid

Dit besluit stelt dat de inruilwaarde van de dienstencheque verhoogd wordt met 3,20 euro per dienstencheque voor de dienstenchequeprestaties die geleverd worden in de periode 1 oktober tot en met 30 november 2023.

B. VORIGE BESLISSINGEN EN ADVIEZEN

Het bijgaande ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering werd onderworpen aan:

- het wetgevingstechnisch – en taaladvies nr. 2023/404 van 3 oktober 2023;
- het advies van de inspectie van financiën van 3 oktober 2023;
- het akkoord van de Vlaamse minister, bevoegd voor de begroting werd verkregen op 9 november 2023;

Het bijgaande ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering werd principieel goedgekeurd op 10 november 2023.

Het bijgaande ontwerp werd nadien onderworpen aan:

- het advies van de SERV van 27 november 2023;

-Er wordt geen advies aan de Raad van State gevraagd omwille van dringende noodzakelijkheid, met toepassing van artikel 3, § 1, van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973. Er is met name een dringende noodzakelijkheid omdat er hoogdringend maatregelen nodig zijn om de dienstencheque-sector op korte termijn financiële zuurstof te geven in afwachting van een grondige hervorming van de financiering van het dienstenchequesysteem. Hiertoe wordt de tegemoetkoming voor dienstencheques, ingediend voor prestaties geleverd in de maanden oktober en november 2023, verhoogd. Dit vereist tevens een aanpassing van de bestaande processen bij het uitgiftebedrijf. Hierom dient het voorliggend besluit zo snel mogelijk in voege te treden opdat deze verhoging van de tegemoetkoming kan voorzien en uitbetaald worden.

2. INHOUD**A. ALGEMENE TOELICHTING**

In Vlaanderen zijn 1060 dienstencheque-ondernemingen, goed voor de tewerkstelling van 127.000 werknemers en meer dan 750.000 dienstenchequegebruikers.

De sector kwam de afgelopen jaren zwaar onder druk te staan door onder meer de coronacrisis en de toenemende inflatie. De Vlaamse Regering nam al verschillende maatregelen om deze sector te ondersteunen en deze crisis het hoofd te bieden. Uit een analyse van de werkgeversorganisaties en een studie van Graydon Credit Safe bleken deze maatregelen echter niet toereikend om de rentabiliteit van de sector te garanderen. De rentabiliteit binnen de sector zou in de periode 2016-2021 gehalveerd zijn en in 2022 zou de helft van de dienstencheque-ondernemingen een negatief netto bedrijfsresultaat optekenen.

Vanwege de toenemende verlieslatendheid is er momenteel sprake van noodgedwongen fusies op grote schaal. 5 jaar geleden waren er 1422 ondernemingen erkend in Vlaanderen, vandaag zijn dit er nog 1060. Ondanks deze fusieoperatie zijn ten opzichte van de Vlaamse bedrijvenpopulatie dubbel zoveel dienstencheque-ondernemingen niet schokbestendig. Bovendien zorgt de grote golf aan fusies ervoor dat een handvol bedrijven de markt gaan domineren en neigen we stilaan naar een oligopolie in de sector wat geenszins een gezonde situatie is voor een systeem waar “buurtdiensten” centraal staan.

De Vlaamse Regering heeft bij haar aantreden de keuze gemaakt om de dienstencheques deze legislatuur niet in prijs te laten stijgen voor de dienstenchequegebruikers. Op korte termijn zijn

evenwel dringend maatregelen nodig om, in afwachting van een grotere evaluatie en hervorming van het financieringsmodel, de dienstenchequesector rendabel te houden om de tewerkstelling in de sector te garanderen en ervoor te zorgen dat de werknemers in goede arbeidsomstandigheden kunnen werken. Hierbij wordt onder andere verwezen naar het ontwerp van decreet tot wijziging van de wet van 20 juli 2001 tot bevordering van buurtdiensten en -banen en van het decreet houdende sociaalrechtelijk toezicht van 30 april 2004 dat op 13 oktober 2023 een tweede keer principieel werd goedgekeurd door de Vlaamse Regering (VR 2023 1310 DOC. 1311) waarin we de erkende dienstencheque-onderneming verplichten om de gebruiker te informeren over de geldende regels van de dienstenchequereglementering en de verplichtingen die voortvloeien uit de welzijnsreglementering zodat de werknemers bij de gebruiker thuis in goede arbeidsomstandigheden kunnen werken. De uitwerking van deze decretale bepaling moet nog geregeld worden via een besluit maar het is duidelijk dat dit ook voor een bijkomende administratieve en financiële belasting zal zorgen voor de dienstenchequebedrijven.

Vanuit de bevoegdheid Werk zal de overheidstegemoetkoming per dienstencheque tijdelijk verhoogd worden. De erkende onderneming zal een bijkomende subsidie krijgen van 3,20 euro per dienstencheque voor de dienstenchequeprestaties die geleverd worden in de periode 1 oktober tot en met 30 november 2023. Minstens 20% en maximaal 25% van deze bijkomende subsidie dient aangewend te worden om de koopkracht van de dienstenchequewerknemers te versterken.

B. TOELICHTING BIJ DE ARTIKELEN

Artikel 1

Dit artikel voorziet in een tijdelijke verhoging van de overheidstegemoetkoming van de dienstencheques met 3,20 euro, voor zover zij betrekking hebben op prestaties geleverd van 1 oktober 2023 tot en met 30 november 2023. Dit met dienstencheques die uitgegeven zijn in het Vlaams Gewest en die een prestatie, geleverd door een door het Vlaams Gewest erkende dienstencheque-onderneming, dekken binnen het Vlaams Gewest.

Hierin wordt tevens bepaald dat minstens 20% en maximaal 25% van deze bijkomende tegemoetkoming moet besteed worden aan de koopkracht van de dienstenchequewerknemers die in het Vlaams Gewest tewerkgesteld zijn. Onder koopkracht wordt het volgende verstaan: "een in geld uitdrukbaar voordeel dat de dienstenchequewerknemer kan besteden aan producten en/of diensten". Bijvoorbeeld ecocheques. De uitbetaling van dit voordeel gebeurt uiterlijk op 31 december 2023.

Artikel 2

Dit artikel bepaalt de inwerkingtredingsdatum van deze tijdelijke maatregel, met name 1 oktober 2023.

Deze maatregel wordt retroactief genomen opdat de erkende dienstencheque-ondernemingen voor de betreffende periode de toenemende daling van de rentabiliteit kunnen opvangen.

Artikel 3

Dit artikel heeft geen toelichting.

3. BESTUURLIJKE IMPACT

A. BUDGETTAIRE IMPACT VOOR DE VLAAMSE OVERHEID

Na een grondige monitoring in augustus, rekening houdend met de initiële raming van de uitgaven voor 2023, de werkelijke uitgaven tot en met juli en de raming van de nog resterende uitgaven tot einde boekjaar 2023, wordt de totale benutting op begrotingsjaar 2023 op het begrotingsartikel JB0-1JDB2EA-WT geraamd op 1.530.126.696 euro.

Het reeds vastgelegde bedrag op het begrotingsartikel bedroeg 1.231.031.444 euro. Voor de raming van de nog vast te leggen uitgaven in 2023 werd dezelfde redenering toegepast als bij het opmaken van de begroting en werd er op basis van de meest recente gegevens, een raming gemaakt van de verwachte subsidiekost (inclusief moederschapshulp), administratiekost en eventueel andere bijkomende kosten. Daarnaast werd er ook rekening gehouden met de boekingen overlopende rekening. In totaal kwam het nog vast te leggen bedrag voor de resterende periode van 2023 op 299.095.252 euro. De totale benutting op begrotingsartikel JB0-1JDB2EA-WT komt hierdoor op 1.530.126.696 euro. Voor 2023 werd er echter een totaalbudget voorzien van 1.581.119.000. Er is met andere woorden een onderbenutting voorzien van 50.992.304 euro.

Om de actieve dienstencheque-ondernemingen extra financiële ondersteuning te bieden, zal de geraamde onderbenutting geïnvesteerd worden in de sector. Volgens het prognosemodel van het Departement Werk en Sociale Economie wordt voorspeld dat in de periode oktober-november er 15.277.693 dienstencheques zullen worden aangekocht. De inruilwaarde zal daarom voor dienstencheques met prestatiedatum in de periode 1 oktober tot en met 30 november verhoogd worden met 3,20 euro per dienstencheque. Het gaat dus om een verhoging van de subsidies pro rata aan de prestaties die geleverd worden. Elke dienstencheque-onderneming wordt bijgevolg op dezelfde manier behandeld. De totaal geraamde uitgave van deze wijziging bedraagt 48,9 miljoen euro en valt binnen de geraamde voornoemde minderuitgaven voor 2023.

Het doorvoeren van deze wijziging heeft geen bijkomende budgettaire impact aangezien voor deze wijziging gebruik wordt gemaakt van de onderbenutting van 2023 voor dienstencheques.

De middelen voor de dienstencheques bevinden zich op begrotingsartikel JB0-1JDB2EA-WT.

B. ESR-TOETS

Deze wijziging heeft geen impact op de ESR.

C. IMPACT OP HET PERSONEEL VAN DE VLAAMSE OVERHEID

Deze wijziging heeft geen impact op het personeel van de Vlaamse Overheid.

D. IMPACT OP DE LOKALE EN PROVINCIALE BESTUREN

De lokale en provinciale besturen die over een sui generis afdeling dienstencheque beschikken en dienstencheques zullen indienen met prestatiedatum tussen 1 oktober en 30 november 2023, zullen kunnen genieten van de verhoging van de overheidstegemoetkoming per dienstencheque.

4. ADVIES SERV

De Vlaamse sociale partners kwamen niet tot een unaniem advies aangaande de tijdelijke verhoging van de overheidstegemoetkoming per dienstencheque. De standpunten van de werknemersorganisaties en de werkgeversorganisaties lopen dienaangaande uiteen.

Volgens de werknemersorganisaties is het een stap vooruit dat er een deel van de extra middelen die vrijgemaakt worden voor de sector voor de koopkracht van de werknemers wordt gereserveerd maar is het problematisch dat de middelen onvoldoende zijn geconditioneerd en dat de inzet van de andere bijkomende middelen niet wordt gekoppeld aan bijkomende inspanningen rond welzijn. De voorwaarde dat minstens 20% en maximum 25% van de bijkomende tegemoetkoming moet besteed worden aan de koopkracht is echter letterlijk opgenomen in dit besluit waardoor de ondernemingen aldus sowieso verplicht worden dit uit te voeren. Het koppelen van bijkomende voorwaarden aan de inzet van de andere middelen is niet opportuun gelet op de financiële situatie in de sector. De andere middelen zijn in eerste instantie bedoeld om de sector extra financiële zuurstof te geven. Verder ligt momenteel een ontwerp van decreet voor waar de nodige aandacht besteed wordt aan het welzijn van de werknemers en waarin de ondernemingen verplicht zullen worden om gebruikers te informeren over de verplichtingen die voortvloeien uit de welzijnsreglementering.

Daarnaast stellen ze vast dat de middelen worden toegekend zonder onderscheid naar type organisatie. Het stelsel van de dienstencheques is evenwel een consumentensubsidie. Er kan met andere woorden niet louter een onderscheid gemaakt worden in de subsidiëring volgens type van onderneming, wat bovendien moeilijk te objectiveren valt.

De werkgeversorganisaties zijn tevreden met de beslissing om op korte termijn financiële zuurstof te geven aan de ondernemingen maar merken ook op dat een eenmalige tegemoetkoming geenszins de structurele problemen van de dienstenchequesector oplost. De werkgeversorganisaties vragen ook uitdrukkelijk dat de eenmalige tegemoetkoming niet mag leiden tot recurrente en extra uitgaven voor de dienstenchequebedrijven. Het huidig besluit dat voorligt verplicht de ondernemingen echter slechts om minimum 20 % en maximum 25% van de extra tegemoetkoming te spenderen aan de koopkracht. De erkende ondernemingen worden geenszins verplicht tot bijkomende recurrente uitgaven. Er wordt enkel een tijdelijke verhoging van de tegemoetkoming voorzien waarvan een deel bestemd is voor de werknemer.

Beide partijen zijn het er wel over eens dat structurele wijzigingen in het dienstenchequesysteem zich opdringen om de huidige problematiek in de sector op te vangen. De werkgeversorganisaties ijveren daarbij voor een hervorming van het financieringssysteem en de werknemersorganisaties pleiten voor een versterking van de koopkracht van de huishoudhulpen en de garantie op tewerkstelling in kwalitatieve en werkbare jobs.

5. VOORSTEL VAN BESLISSING

De Vlaamse Regering beslist:

- 1° haar definitieve goedkeuring te hechten aan het bijgaande ontwerpbesluit tot wijziging van artikel 8 van het koninklijk besluit van 12 december 2001 betreffende de dienstencheques;
- 2° de Vlaamse minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw te gelasten het voormelde ontwerpbesluit van de Vlaamse Regering te laten publiceren in het Belgisch Staatsblad.

De Vlaamse minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw

Jo BROUNS

Bijlagen:

1. Het ontwerp van besluit;
2. Het advies van de inspectie van financiën van 3 oktober 2023;
3. Het akkoord van de Vlaamse minister van begroting van 9 november 2023;
3. het advies van de SERV van 27 november 2023